

Protocol

ondertekend op 18 juni 2013

Liberté • Egalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
Ambassade de France
en Belgique

FORMACOM Plus

2014-2016

Didactische expertise, netwerking en interculturaliteit
in het onderwijs Frans Moderne Vreemde Taal

Inhoudstafel

0	Inleiding
1	Verantwoording van het project FORMACOM Plus
2	Basisprincipes van het project
3	Doelstellingen
4	Doelpubliek
5	Inhoud en benaderingen
6	Partners van het project
7	Duur van het project
8	Structuur van het programma
9	Financiering van het project en verantwoordelijkheden
10	Handtekeningen

Bijlagen

I	Partners en coördinatoren
II	Letterwoorden

0 Inleiding: resultaten van het Formacomproject en mogelijke vernieuwing van dit programma

Na 12 jaar en 4 driejaarlijkse programma's is FORMACOM, opleidingsprogramma voor nascholers, een begrip geworden in de wereld van het onderwijs van het Frans als moderne vreemde taal in Vlaanderen. Die driejaarlijkse programma's werden georganiseerd in het kader van het cultureel akkoord tussen de Franse republiek en de Vlaamse Gemeenschap van België. Dankzij een intense samenwerking tussen de Franse ambassade, het Departement Onderwijs, de Belgische Vereniging Leraren Frans - Vlaamse Gemeenschap (BVLf-vzw), de verschillende onderwijskoepels (Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap – GO!, Onderwijssecretariaat van Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap – OVSG, Provinciaal Onderwijs Vlaanderen – POV, Vlaams Onderwijs Overleg Platform – VOO, Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs – VSKO), de Specifieke Lerarenopleidingen Frans van drie universiteiten (KULeuven, UG en VUB) en het CAVILAM - Alliance Française van Vichy, kan FORMACOM een meer dan positieve balans voorleggen, en dit in menig opzicht.

In 12 jaar hebben een honderdtal leraren Frans MVT van aso, kso, tso en bso, van het volwassenenonderwijs alsook lesgevers van de Hogescholen deelgenomen aan de programma's FORMACOM I, II, III en IV.

De 'Formacomisten' hebben aan acht veertiendaagse stages in het CAVILAM-AF van Vichy deelgenomen. Die stages werden geleid door Franse en Vlaamse experts. Daarenboven hebben ze ongeveer 30 opvolgingsdagen in de drie partneruniversiteiten gevolgd.

De resultaten van de verworven opleiding komen duidelijk tot uiting in de disseminatie. De Formacomisten treden op alle studie- en vormingsdagen voor leraren Frans MVT in Vlaanderen op. Ze hebben ongeveer 220 workshops / seminaries gegeven voor 4700 leraren overal in Vlaanderen. Formacomisten werden uitgenodigd op congressen en seminaries in het buitenland: in Zuid-Afrika, Duitsland, Oostenrijk, Canada, Cyprus, Frankrijk, Kroatië, Spanje, de Verenigde Staten, Griekenland, Nederland, Portugal. Zij produceren tevens didactisch materiaal onder de vorm van downloadbare didactische fiches o.a. voor *La Semaine du film français en Flandre*. Sinds een aantal jaren treden ze ook op tijdens de jaarlijkse stage van Duitse leraren Frans MVT in Vlaanderen.

Het huidig FORMACOM IV programma loopt in december 2013 ten einde. Het is dus opportuun de vraag te stellen naar de relevantie en de noodzaak van een nieuw nascholingsprogramma op middellange termijn voor leraren Frans MVT van de Vlaamse Gemeenschap, en dit steeds binnen het kader van de culturele samenwerking tussen de Franse republiek en de Vlaamse Gemeenschap van België.

1 Verantwoording van het project Formacom Plus: Inspelen op de noden van het veld en antwoorden bieden op nieuwe vragen

1.1 Vaststellingen

Verslagen van Onderwijsinspecteurs, vaststellingen van pedagogische begeleiders van de verschillende koepels, evaluatieresultaten van studiedagen van de BVLV en nascholingsessies door Formacomisten verzorgd, gesprekken met leraren in functie en met lesgevers van opleidingsinstituten, opmerkingen en vragen van schooldirecties, onderstrepen een aantal noden die steeds dringender worden.

Deze noden betreffen

- het nascholen van leraren Frans op lange en middellange termijn: *one shot* operaties hebben weinig of geen impact op de vernieuwing van lespraktijken en op pedagogisch-didactische benaderingen en kunnen het beleidsvoerend vermogen van scholen niet ondersteunen;
- het creëren of het uitbreiden en beter structureren van een expertisenetwerk van leraren Frans MVT ten behoeve van de scholen en scholengemeenschappen;
- het delen en het dissemineren van *good practices*.

1.2 Noden aan opleiding en/of nascholing

Men moet hierbij inspelen op de **noden aan opleiding en/of nascholing** betreffende

- een adequate en efficiënte implementatie van de eindtermen,
- een realistische implementatie van de pedagogische en didactische implicaties van het ERK¹,
- differentiatie strategieën,
- leerautonomie en de progressie in de leerprocessen,
- de integratie van ICT in de lespraktijk en in het beheer van de professionele activiteiten van de leraar,
- het gebruik en het beheersen van vernieuwende werkvormen die beter aansluiten bij
 - de leerprocessen, met integratie van formatieve evaluatie en van het Europees Taalportfolio
 - een valide, betrouwbare en zinvolle evaluatie,
- een didactische implementatie van het interculturele,
- het creëren en structureren van een netwerk dat het uitwisselen van expertise mogelijk maakt,

¹ Council of Europe/ Conseil de l'Europe – Nederlandse Taalunie (2006), *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen : Leren, Onderwijzen, Beoordelen*

- het ondersteunen van de werking van de verantwoordelijken van vakgroepen leraren Frans MVT op vak- en cultuurinhouden en op pedagogisch, didactisch en agogisch gebied;
- het profileren van de vereiste taalbeheersing in de studierichtingen van het tso en van het bso;
- begeleiden en coachen van (jonge) collega's.

1.3 Nieuwe noden

Sinds een aantal jaren worden **nieuwe noden** vastgesteld, die verband houden met de kwaliteit van het onderwijs Frans MVT in Vlaanderen.

1.3.1 Zowel de onder 1.1 genoemde onderwijsactoren als de Formacomopleiders zelf en leden van de culturele dienst van de Franse ambassade doen de volgende vaststellingen die in overweging moeten worden genomen:

- a belangrijke tekorten wat betreft het beheersniveau van het Frans bij een significant deel van de jongere generaties leraren Frans, dit zowel wat betreft de mondelinge als de schriftelijke productie;
- b een flagrante francofone "deculturalisatie" bij dezelfde groep jongere leraren Frans;
- c een duidelijk gebrek aan kennis en interesse wat de francofone actualiteit en cultureel leven betreft.

De Europese en internationale dimensie van de communicatie, de professionele mobiliteit en het multiculturele karakter van onze samenleving vereisen meertaligheid van burgers die in staat moeten zijn te communiceren met anderstaligen voor professionele of persoonlijke doeleinden. Ze vereisen bovendien dat de burgers **een intercultureel bewustzijn** ontwikkelen om open en tolerant te kunnen zijn t.o.v. hun gesprekspartners. Onze leraren moeten ervoor zorgen dat leerlingen deze **interculturele communicatievaardigheid** verwerven. Daarom is het nodig dat de leraren bewust worden van deze dimensie van hun werk door zelf ervaring op te doen in communicatie met andere culturen en door vertrouwd te worden gemaakt met de relevante methodologische benaderingen van interculturele vaardigheid in het taalonderwijs.

Maar dit veronderstelt ook, en misschien vooral, dat onze leraren MVT, *in casu* de leraren Frans, kunnen volwaardige **getuigen van de taal en van de cultuur zijn**, die zij lerenden moeten helpen verwerven. De leraar MVT moet zelf die vreemde taal en cultuur incarneren om zijn leerlingen die culturele communicatievaardigheid te leren verwerven. Voor tal van zijn leerlingen zal die leraar MVT de enige echte referentie van die taal en van die cultuur en de enige echte inleider tot die taal en tot die cultuur zijn.

"Derrière la responsabilité sociale de l'apprenant (...), se profile en arrière-plan - dans un effet de profondeur qui ne se confond pas avec un simple effet de perspective - la responsabilité de l'enseignant. Loin d'être seulement de transmission de savoirs et de connaissances - d'arpenteurs de programmes et de métreur de contenus - comme le ferait trop souvent croire une représentation traditionnelle circulante réductrice, la tâche du «maître de langues» est

*d'abord celle d'accompagnateur, voire d'un mentor, et non seulement pour des individus pris isolément mais, dans le cadre de l'Ecole, pour des communautés d'individus, qui sont autant de petites sociétés. Mission culturelle et - osons le mot - de gouvernance autant et sinon plus que de transmission disciplinaire.*²

- 1.3.2** Er bestaat vandaag een duidelijk waarneembare tendens naar verzwaring van de opdracht van de pedagogische begeleiders. Dit heeft o.a. tot gevolg dat het voor de vakbegeleiders Frans steeds moeilijker wordt om aan alle noden tot professionalisering van de lerarenploegen te beantwoorden, o.m. wat betreft de hierboven aangehaalde lacunes in de domeinen van vak- en cultuurinhouden (Cf. 1.3.1).

In de loop van de voorbije 12 jaren heeft het team Vlaamse en Franse nascholers van het Formacomproject in die domeinen een expertise en een *know how* opgebouwd die zij ter beschikking kan stellen van de pedagogische begeleiders als ondersteuning bij de realisatie van hun professionaliseringsopdracht. In dit verband zou een weloverwogen synergie op basis van complementariteit, uitwisseling van expertise en informatie tijdens structurele overlegmomenten meer dan zinvol zijn.

Men mag ook niet uit het oog verliezen dat In de Vlaamse Gemeenschap de school een lerende organisatie wil zijn die **zichzelf evalueert** en op die manier de persoonlijke en professionele ontplooiing van haar leraren wil stimuleren. Dit impliceert dat de autonomie van de leraren moet worden bevorderd. Permanente vorming is daarbij een krachtige hefboom. De schooldirecties wensen dat hun leraren op de hoogte blijven van de nieuwste methodologische benaderingen en dat zij over de nodige vaardigheden beschikken om kwalitatief hoogstaand onderwijs te verstrekken. Een stimulerende permanente vormingscultuur is dus een *conditio sine qua non* voor het welslagen van het schoolproject.

Daarenboven behoort het tot de taken van de scholen en vooral van de scholengemeenschappen hun beleidsvoerendvermogen te ontwikkelen en, in dit verband, hun eigen interne expertise op vakinhoudelijk gebied uit te bouwen. Het Formacom Plus-project kan hierbij een belangrijke bijdrage leveren, voor wat de vakwerkgroepen Frans MVT betreft.

² GAUTHEROT, J.-M., Si la didactique des langues faisait vraiment sien «le politique»..., in Ethique et politique en didactique des langues - Autour de la notion des responsabilité, Paris, Didier2013, p.233

2 Basisprincipes van het nieuw project FORMACOM Plus

Het nascholingsproject **FORMACOM Plus** is gebaseerd op een aantal principes die garant stonden voor het succes van **FORMACOM I t.e.m. IV** :

- de opleiding van gemotiveerde experts bevat een disseminatieprogramma dat ingaat vanaf het eerste jaar van het project;
- de leraar wordt gevaloriseerd als bekwame begeleider van leerprocessen met verantwoordelijkheidszin en zin voor initiatief ;
- de communicatie is gebaseerd op een principe van evenwaardigheid tussen nascholers en deelnemers en de inbreng van iedere deelnemer wordt gerespecteerd;
- het project wordt gedragen door een groot aantal institutionele en pedagogische partners zodat de nascholingsacties duurzaam zijn;
- het partnerschap impliceert een ernstig engagement van alle partners en deelnemers;
- de vernieuwende opleiding komt tot stand door de associatie en uitwisseling van expertise van Vlaamse nascholers, die zeer goed op de hoogte zijn van het onderwijsgebeuren in Vlaanderen, en van Franse nascholers die ook ervaring hebben met de Vlaamse onderwijssituatie;
- het project start met voorbereidingsdagen voorafgaand aan een residentiële stage van twee weken om bij te dragen tot de teambuilding en het duidelijk definiëren van de nagestreefde doelstellingen;
- de opleiding is voldoende gespreid in de tijd zodat de implementatie van de verworven kennis en vaardigheden, alsook een rationele evaluatie van de ondernomen acties mogelijk zijn;
- in de aanmaakfase wordt het pedagogisch materiaal in een werkruimte op Internet gezet zodat de deelnemers en begeleiders in een uitwisselingsnetwerk kunnen samenwerken om het materiaal publicatieklaar te maken voor de website;
- de publicatie van het materiaal dat gemaakt worden tijdens het project wordt onderworpen aan een kwaliteitscontrole voor de verspreiding ervan op de website www.form-a-com.org ;
- de opleiding bevat een internationale dimensie: de stage in Vichy is toegankelijk voor leraren Frans tweede of vreemde taal (onderwijs op de niveaus A1, A2, B1, B2 en C1 van het ERK) uit andere Europese en niet-Europese landen, de cursisten krijgen informatie over E-twinning en Europese uitwisselingsprojecten;
- één van de belangrijkste doelstellingen van het project bestaat erin een bijdrage te leveren tot het ontwikkelen van een interculturele bewustwording bij leraren en leerders;
- het project integreert de verworvenheden van FORMACOM I t.e.m. IV;
- de opleiding zal modulair gestructureerd worden: zie verder 3.1
- er zal beroep worden gedaan op de pedagogische begeleiders van de verscheidene onderwijskoepels als informatieëxperts en ook voor structurele overlegmomenten met de coördinatoren;

3 Doelstellingen

Het nascholingsproject **FORMACOM Plus** stelt zich tot doel de kwaliteit van het onderwijs van het Frans in Vlaanderen te verbeteren en er de Europese en interculturele dimensie van te versterken.

Het vervult een modelfunctie, het heeft een generische waarde en kan eventueel overgenomen worden door andere Europese landen.

3.1 Pedagogische operationele doelstellingen

3.1.1 Module 1: upgradering van de initiële pedagogische en didactische opleiding en verdieping van de didactiek van het Frans MVT (Vlaamse en Franse partners)

- leren rekening houden met de verschillende onderwijs- en leerstijlen,
- inzicht verwerven in de verschillende intelligentievormen,
- differentiatie strategieën,
- leerautonomie (leren leren) en progressie in de leerprocessen,
- het gebruik en het beheersen van vernieuwende werkvormen die beter aangepast zijn
 - aan de leerprocessen, met integratie van formatieve evaluatie en van taalportfolio's,
 - aan een valide, betrouwbare en zinvolle evaluatie
- innoverende didactische lespraktijken voor Frans MVT (o.a. werken met TV5monde, RFI, France24, www.francparler-oif.org, *La Semaine du film français en Flandre*, enz.)
- de integratie van ICT in de lespraktijk en in het beheer van de professionele activiteiten van de leraar: hardware (laptops, tabletten, elektronische borden, enz. en didactische implicaties) en software;
- initiatie tot afstandsonderwijs (*online*)
- adequate implementatie van de eindtermen, dit veronderstelt
 - ° het ontwikkelen van een visie op het onderwijs van de MVT en zijn finaliteiten,
 - ° de vertaling van de eindtermen in didactische processen en in evaluatieprocessen;
- een realistische implementatie van de pedagogische en didactische implicaties van het ERK,
- disseminatie van de verworven kennis binnen de eigen instelling, ten voordele van de scholengemeenschappen en tijdens de studiedagen van de BVLFF.

3.1.2 Module 2: ondersteuning van de vakgroepwerking leraren Frans (Vlaamse partners)

- netwerkvorming om de uitwisseling van expertise mogelijk te maken;
- ondersteunen van de werking van verantwoordelijken van vakgroepen Frans MVT op vak- en cultuurinhouden en op pedagogisch-didactisch en agogisch gebied;
- lesobservatie (observatietechnieken, analyse, feedback formuleren);
- het coachen van (jonge) collega's;
- collegiale visitaties over de instellingen en de onderwijskoepels heen;
- profileren van de vereiste taalbeheersing in de studierichtingen van tso en bso;
- disseminatie van de verworven kennis binnen de eigen instelling, ten voordele van de scholengemeenschappen en tijdens de studiedagen van de BVLFF (zie ook module 1);
- kritische analyse van didactisch materiaal: Vlaamse (en Franse) uitgeverijen vragen didactisch materiaal (handboeken, enz.) te leveren om een degelijke kritische analyse te maken van dat materiaal in functie van eindtermen en ERK.

3.1.3 Module 3: Beheersing van het Frans en van de culturele en socioculturele aspecten van de Francophonie, implementatie van het interculturele (Franse partners)

- taalbad en culturele immersie,
- hedendaagse francofone literatuur,
- muziek, film en plastische kunsten,
- socioculturele aspecten van de francophonie,
- implementatie van het intercultureel in het domein van de communicatie.

3.2 Extrapedagogische operationele doelstellingen

- bijdragen tot een zo efficiënt mogelijke samenwerking tussen leraren Frans uit de verschillende graden en onderwijsvormen van het secundair onderwijs;
- bijdragen tot een zo efficiënt mogelijke samenwerking tussen leraren Frans uit de verschillende onderwijskoepels van het volwassenonderwijs;
- een rol spelen in het ontwikkelen van netwerkvorming tussen leraren Frans van verschillende onderwijstypes (secundair onderwijs en volwassenenonderwijs);
- de samenwerking tussen leraren Frans uit Europa bevorderen, hun kennis van verschillende onderwijssystemen bevorderen en bijdragen tot een bewustwording van de Europese dimensie van hun werk;
- het pedagogisch materiaal dat aangemaakt is in het kader van de opleiding verzamelen en ter beschikking stellen op het Internet voor leraren Frans in de hele wereld.

4 Doelpublieken

4.1 Dit nieuwe project richt zich in een eerste fase tot doelpublieken met specifieke nascholingsnoden en die bereid zijn zich op middellange termijn te engageren voor een vorming die hun zal toelaten beroepsmatig vooruitgang te boeken in hun expertise als leraren Frans MVT, waardoor ze zich ontwikkelen tot begeleiders van (jonge) collega's en ondersteuners van de vakgroepwerking voor leraren Frans MVT op vakinhoudelijk vlak.

Dit project richt zich tot

- leraren Frans MVT van het so (1ste graad, aso, tso, kso, bso),
- leraren van het volwassenonderwijs,
- pedagogische begeleiders Frans MVT,
- lerarenopleiders basisonderwijs en 1ste graad so (Hogescholen) Frans MVT,

4.2 In een tweede fase zal het team opgeleide leraren de verworven inzichten en vaardigheden doorgeven aan een nieuwe doelgroep leraren. Deze disseminatie zou 1.000 à 1.500 leraren Frans in Vlaanderen moeten bereiken.

5 Inhoud en benadering

Het nascholingsproject FORMACOM Plus wil een aantal hoofdthema's behandelen die beantwoorden aan de opleidingsbehoeften van leraren en scholen. Het bevat de verworvenheden van FORMACOM I, II, III en IV en houdt rekening met de eindtermen, de leerplandoelstellingen van de verschillende onderwijskoepels en met het 'Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen'. Een gedetailleerd programma zal worden uitgewerkt door het team Franse en Vlaamse nascholers.

5.1 Thema's:

- een didactische aanpak gericht op het verwerven van leerautonomie en levenslang leren en in dit kader:
 - taakgericht onderwijs en projectonderwijs,
 - activerende werkvormen,
 - leerstrategieën: leren leren;
- integratie van ICT en van afstandslernen (volwassenen) in het taalonderwijs Frans;
- evaluatie van taalvaardigheid en leervaardigheid;
- verwerven van interculturele bewustwording en vaardigheden door leraren en leerders;
- verwerven van professionele communicatievaardigheden door de deelnemers aan het project.

5.2 Benadering en aanpak

De methodologie van het project wordt gekenmerkt door vier eigenschappen: responsabilisering, ervaringsgericht leren, reflectie en overleg.

De deelnemers zullen van in het begin betrokken worden bij de analyse van hun opleidingsbehoeften en bij het bepalen van de behandelde thematiek.

Er zal vooral een beroep worden gedaan op ervaringsgerichte didactische werkvormen, waarbij de deelnemers samen nadenken over de didactische principes: klassimulaties gevolgd door reflectie, aan de hand van bepaalde hulpmiddelen en doelstellingen (een reeks) lessen opbouwen en bespreken, presenteren van in de lespraktijk uitgetoefde activiteiten, enz.

Elke module moet leiden tot concrete suggesties voor lessen die door de deelnemende leraren zullen worden uitgetoefd in hun klassen en als basis zullen dienen voor reflectie. Hieruit zullen dan weer nieuwe lesideeën en didactische werkvormen ontwikkeld worden door de deelnemers.

Er zal aan de deelnemers gevraagd worden om ook buiten de sessies te reflecteren over hun ondervindingen. Zij zullen korte uiteenzettingen houden waarbij ze het resultaat van deze reflectie voorstellen aan de groep.

5.3 Raming volume uren opleiding

stage:	$7 \text{ u } 1/2 \times 5 \text{ dagen} \times 2$	=	75 u
voorbereiding en opvolging:	$6 \text{ u} \times 9$	=	54 u
	of		
	$6 \text{ u} \times 10$	=	60 u

Totaal			129 u / 135 u

6 Partners van het project

- het Departement Onderwijs,
- de culturele dienst van de Franse ambassade in België,
- de Belgische Vereniging Leraren Frans,
- het CAVILAM - Alliance française Vichy
- de verschillende onderwijskoepels (GO !, OVSG, Provinciaal Onderwijs, VSKO, VOOP)
- de KU Leuven, de UG, de VUB en de UA,
- de Alliance française de Bruxelles – Europe, en de Alliance française van Oost-Vlaanderen,
- de scholen van de betrokken leraren.

6.1 Franse instellingen

Franse Ambassade in België

De heer Jean-Pierre JARJANNETTE
Conseiller de coopération et d'action culturelle

Projectcoördinator:
De heer Denis REY
Attaché de coopération pour le français

CAVILAM (Centre d'Approches vivantes des Langues et des Médias) - Alliance française Vichy

De heer Michel BOIRON
Directeur général

Projectcoördinator:
de heer Michel BOIRON

6.2 Belgische en Vlaamse instellingen

Ministerie

Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Overheid en Vorming – Dienst Beleid en Onderwijspersoneel

Mevrouw Hilde LESAGE
Afdelingshoofd

Projectcoördinator:
Mevrouw Monika VAN GEIT
Beleidsondersteuner

Onderwijskoepels

Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!)

Mevrouw Raymonda VERDYCK
Afgevaardigd Bestuurder

Vertegenwoordiger voor de partnervergadering:
De heer Eddy PLANCKE
pedagogisch adviseur

Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG)

De heer Patriek DELBAERE
Algemeen Directeur

Vertegenwoordiger voor de partnersvergadering:
Mevrouw Nathalie CEULEMANS
pedagogisch adviseur

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV)

De heer Patrick WEYN
Directeur Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Vertegenwoordiger voor de partnersvergadering
Mevrouw Dina LIEVENS
Directeur Provinciaal Instituut Vlaamse Ardennen

Vlaams Onderwijs Overleg Platform (VOOP)

Mevrouw Nancy BAL
Voorzitter

Vertegenwoordiger voor de partnersvergadering:
Mevrouw Jeanine BILLENS,
directeur C.V.O. – Brussels Education Center

Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO)

Mevrouw Mieke VAN HECKE
Directeur generaal

Vertegenwoordiger voor de partnersvergadering
de heer Freddy CLOET
stafmedewerker VVKSO

Universiteiten

KU Leuven

Prof. Dr. Ilse MAGNUS
Specifieke Lerarenopleiding Talen - Frans

Vertegenwoordiger voor de partnersvergadering:
Prof. Dr. Ilse MAGNUS
Specifieke Lerarenopleiding Talen - Frans

Universiteit Gent (UGent)

Prof. Dr. Pascale HADERMANN
Verantwoordelijke voor het vakgebied Didactiek van het Frans

Vertegenwoordiger voor de partnervergadering
De heer Philippe SAELENS
praktijkassistent Lerarenopleiding Frans

Vrije Universiteit Brussel (VUB)

Prof. Dr. Michel PIERRARD
Kerngroepvoorzitter Talen

Vertegenwoordiger voor de partnervergadering:
Mevrouw Danielle HONTOIR
praktijkassistente Lerarenopleiding Frans

Universiteit Antwerpen

Prof. Dr. Mathea SIMONS
Verantwoordelijke voor het vakgebied Didactiek van het Frans

Vertegenwoordiger voor de partnervergadering:
Prof. Dr. Mathea SIMONS
Verantwoordelijke voor het vakgebied Didactiek van het Frans

Alliances françaises

Alliance française Bruxelles-Europe en de Alliance française Oost-Vlaanderen

De heer Thierry LAGNAU
Directeur Alliance française Bruxelles-Europe
Afgevaardigd bestuurder Alliance française in België

De heer Luc VAN KERCHOVE
Voorzitter Alliance française Oost-Vlaanderen

Vertegenwoordiger voor de partnervergadering:
De heer Luc VAN KERCHOVE
Voorzitter Alliance française Oost-Vlaanderen

Lerarenvereniging

Belgische Vereniging Leraren Frans – Vlaamse Gemeenschap (BVLFF)

De heer Raymond GEVAERT
Voorzitter
Projectcoördinatoren:
De heer Raymond GEVAERT, Voorzitter
Mevrouw Nathalie CEULEMANS, Vice-voorzitter

6.3 Overlegorganen

6.3.1 Partnervergadering (zie 6.1 en 6.2)

6.3.2 Coördinatieteam

De heer Michel BOIRON
Mevrouw Nathalie CEULEMANS
De heer Giedo CUSTERS
De heer Raymond GEVAERT
De heer Daniel LEROY
De heer Denis REY (Franse Ambassade)
Mevrouw Monika VAN GEIT (Departement Onderwijs)

Dagelijks beheer: Mevrouw Nathalie CEULEMANS
De heer Giedo CUSTERS
De heer Raymond GEVAERT
De heer Daniel LEROY

6.3.3 Werkvergadering

De heer Michel BOIRON
Mevrouw Nathalie CEULEMANS
De heer Giedo CUSTERS
De heer Raymond GEVAERT
De heer Daniel LEROY

6.3.4 Pedagogisch overleg

Mevrouw Nathalie CEULEMANS
De heer Giedo CUSTERS
De heer Raymond GEVAERT
De heer Daniel LEROY

Vertegenwoordiging pedagogische begeleiders

7 Duur van het project

Het programma zal gespreid worden over de periode januari 2014 tot december 2016. De organisatie van het programma zal verder worden uitgewerkt door het coördinatieteam.

8 Structuur van het project

8.1 Algemeen concept van het programma

Het coördinatieteam werkt het algemeen concept en de inhoud van het programma uit in overleg met de partners. Het coördinatieteam staat borg voor de coherentie van het programma tijdens de volledige periode van het project.

8.2 Expert-nascholers die de nascholing begeleiden

De Vlaamse en Franse deskundigen en nascholers beslissen, na overleg, over de inhoud van de opleiding tijdens de stage in Frankrijk en de voorbereidings- en opvolgingsdagen in Vlaanderen. Voor bepaalde onderdelen van het programma van de opvolgingsdagen in Vlaanderen zal men een beroep doen op externe experts.

8.3 Voorbereidende fase

De residentiële stage te Vichy wordt voorafgegaan door voorbereidende dagen voor de kandidaten. Tijdens deze dagen zullen de pedagogische verantwoordelijken en nascholers de inhoudelijke invulling van de stage definiëren.

De doelstelling van deze ontmoeting is viervoudig:

- de mogelijkheid geven aan de deelnemers en lesgevers om kennis te maken met elkaar;
- de kans bieden aan de deelnemers om de belangrijkste noden van het veld aan te geven wat betreft de benadering en de aanpak van het taalonderwijs, het didactisch materiaal (aanmaak en gebruik), de didactische hulpmiddelen, de kennis van de Franstalige cultuur en leefwereld. Dit is dus een vraaggerichte *bottom up* benadering;
- het vaststellen van de kennis van ICT bij de deelnemers;
- een bibliografie bezorgen met aanbevolen literatuur ter voorbereiding van de opleiding.

Een maand vóór de stage zullen de betrokken directeurs en deelnemers uitgenodigd worden op een informatievergadering i.v.m. de praktische aspecten van de stage en het programma.

8.4 Stage aan het CAVILAM - Alliance française (Vichy) in Frankrijk

Er wordt een stage georganiseerd, in 2014 of in 2015. De implementatie van de vastgelegde didactische inhoud en ook de organisatie van de stage worden toevertrouwd aan het CAVILAM in overleg met de Vlaamse coördinatoren. Tijdens deze stage worden de deelnemers opgeleid tot een solidair team van experts Frans MVT, die zal worden bijgestaan door coördinatoren.

Specifieke doelstellingen van de stage:

- De deelnemers en de deskundigen werken samen op basis van het ERK, de eindtermen zoals gedefinieerd door het Vlaams Parlement en de leerplannen van de verschillende

onderwijskoepels in Vlaanderen. Centraal staan: een didactische aanpak gericht op het verwerven van leerautonomie en van interculturele vaardigheden en leervaardigheden en de evaluatie ervan.

- De deelnemers leren nuttige technieken voor het organiseren en begeleiden van workshops: voorbereiding, planning, verloop, evaluatie en opvolging van nascholingsessies.
- Ze wisselen ideeën uit met leraren Frans vreemde of tweede taal uit andere (niet-) Europese landen over respectievelijke onderwijssystemen en –methoden en reflecteren over relevante methodologische benaderingen van interculturele vaardigheid in het taalonderwijs.
- Ze werken nascholingspakketten uit over prioritaire thema's voor leraren Frans in Vlaanderen.
- Ze bereiden de organisatie van de disseminatiewerkshops voor die ze zullen geven
 - in Vlaanderen: in scholen en op studiedagen, georganiseerd door de universiteiten, de BVLV en pedagogische centra,
 - in het buitenland voor lerarenverenigingen
- Ze bepalen hoe de onderwijsleermiddelen op het Internet zullen worden geplaatst (verspreiding van een pedagogische nieuwsbrief die geregeld gepubliceerd zal worden en publicatie van voorbereid materiaal op de website van FORMACOM).

8.5 Opvolgdagen in Vlaanderen

De deelnemers nemen in de periode na de stage deel aan een 7 à 8 opvolgdagen gespreid tussen september 2014 en december 2016.

Concrete doelstellingen en inhoud van de opvolgdagen:

- experten diepen de aangesneden pedagogische onderwerpen uit tijdens nascholingsessies om zo het reflectiewerk van de deelnemers over hun klas- en nascholingspraktijk een nieuwe impuls te geven;
- de deelnemers bespreken in deze terugkomsessies hun ervaringen omtrent de implementatie van de verworven didactische inzichten in de eigen klassenpraktijk;
- zij bereiden in groepen de workshops voor die zij zullen verzorgen;
- zij organiseren werkgroepen die didactisch materiaal (uitgewerkte lessen, didactische tips, interessante bibliografische gegevens met commentaar, nuttige internetsites, enz.) zullen aanmaken voor een website ten behoeve van andere leraren Frans;
- bij het voorbereiden van workshops en het ontwikkelen van materiaal zullen zij letten op de praktische bruikbaarheid voor taalleraren.

8.6 Organisatie van de disseminatiesessies

Na de stage starten de opgeleide nascholers met het geven van workshops. De disseminatieactiviteiten zullen ongeveer 1.000 leraren Frans in Vlaanderen bereiken. De logistieke en administratieve organisatie van deze workshops wordt toevertrouwd aan de scholen, de koepels, de BVLV en instellingen in Vlaanderen, die verantwoordelijk zijn voor nascholing.

Er zal ook gedissemineerd worden door het aanmaken van didactisch materiaal dat zal verspreid worden op de site van FORMACOM.

8.7 Evaluatie van het programma

8.7.1 Tussentijdse evaluaties na afloop van de stage, van elke opvolgdag en van elk projectjaar

Deze evaluaties gebeuren op basis van individuele enquêtes en groepsgesprekken die verwerkt worden in rapporten opgesteld door de verschillende partners. Zo wordt het mogelijk om de inhoud aan te passen aan de nieuwe behoeften van de deelnemers. De deelnemers zullen bovendien een portfolio bijhouden waaruit hun leerproces en hun reflectie over hun onderwijspraktijk en opleiding zullen blijken.

8.7.2 Evaluatie van de doelstellingen van het programma

Een diagnose bij de aanvang van de stage, gevolgd door een evaluatie van de impact van de nascholing twee jaar later zal op de volgende vragen een antwoord moeten geven:

voor de stagiairs:

- Heeft de nascholing hen de mogelijkheid geboden de nodige vaardigheden te verwerven en/of te ontwikkelen om kennis en knowhow i.v.m. moderne vreemdetalenonderwijs aan collega's door te geven?
- Heeft de opleiding bijgedragen tot het verwerven en/of ontwikkelen van de nodige vaardigheden om een groep leraars te begeleiden?
- Heeft de nascholing hen in staat gesteld om de kwaliteit van hun eigen lespraktijk een nieuwe impuls te geven en te verbeteren dankzij een nieuwe didactische aanpak en het aanmaken van aangepast didactisch materiaal?
- Heeft de opleiding hen ertoe gebracht te reflecteren over hun persoonlijk didactisch functioneren en over de manier waarop ze hun eigen pedagogische activiteiten percipiëren? Heeft de opleiding hen op die manier geholpen om deze beter te begrijpen?
- Heeft de nascholing een positieve impact op hun motivatie als leraar?
- Heeft de nascholing een positieve impact op hun samenwerking met collega's die andere talen onderwijzen (synergie, kruisbestuiving)?

Deze evaluaties gebeuren op basis van individuele enquêtes en groepsgesprekken die verwerkt worden in rapporten, die door de verschillende partners worden opgesteld.

9 Financiëring van het project en verantwoordelijkheden

De boekhouding van het project gebeurt per burgerlijk jaar

-	Culturele dienst van de Franse ambassade:	€ 8 000
-	Departement Onderwijs:	€ 8 000
-	universiteiten (KULeuven, UG, VUB, UA) € 200 x 4 en verzorging van de voorbereiding- en opvolgdagen (logistiek en catering)	€ 800
-	Alliance française Bruxelles-Europe en Oost-Vlaanderen	€ 200
-	Bijdrage Provinciaal onderwijs	€ 200
-	deelname scholen per leraar	€ 300
-	Comenius- en Grundtvigbeurzen	afhankelijk van de toekenningen

De financiële bijdragen zullen alle onkosten van het project dekken o.a.:

- de stagekosten voor de deelnemers;
- de kosten verbonden aan de pedagogische coördinatie van het project;
- reis- en verblijfkosten van de deelnemers en coördinatoren tijdens de stage;
- de kosten en honoraria verbonden aan de pedagogische bijdrage van Vlaamse en Franse deskundigen tijdens de opvolgdagen;
- de reis- en verblijfkosten van Franse deskundigen die in Vlaanderen optreden;
- de verplaatsingskosten van de Vlaamse nascholers in Vlaanderen;
- de verplaatsingskosten van de deelnemers aan de opvolgdagen;
- de onkosten verbonden aan de restauratie van de deelnemers tijdens de voorbereidings- en opvolgingsdagen;
- de kosten voor verzekeringen, boekhoudkundig beheer en fiscaliteit;
- de kosten verbonden aan de hosting en het beheer van de internetsite
- kosten voor het aanschaffen van didactisch materiaal voor de deelnemers.

9.1 De Dienst voor Samenwerking en Culturele Actie van de Franse Ambassade

- verbindt zich ertoe een financiële bijdrage te leveren tot het project a rato van € 8.000 in 2014 en € 8.000 in 2015, onder voorbehoud van de jaarlijkse budgettaire goedkeuring door het Ministerie van Buitenlandse Zaken; dit bedrag kan in 2016 aangepast worden in functie van de beschikbare kredieten.
- verbindt zich ertoe om de documenten met betrekking tot FORMACOM te publiceren via haar informatiekkanalen.

9.2 Het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Overheid – Dienst Beleid en Onderwijspersoneel

- verbindt zich ertoe een financiële bijdrage te leveren tot het project a rato van 8 000 euro voor 2014 en 2015, dit bedrag kan aangepast worden voor 2016 in functie van de beschikbare kredieten, bij voorkeur maar niet exclusief te besteden aan de stages;
- neemt de organisatie van de slotdag op zich samen met de coördinatoren;
- verbindt zich ertoe om de documenten met betrekking tot FORMACOM te publiceren via zijn informatiekkanalen.

9.3 De scholengemeenschappen en scholen die deelnemen aan FORMACOM Plus

- engageren zich voor drie jaar;
- verbinden zich ertoe om voor elke deelnemer 300 euro per jaar te betalen;
- verbinden zich ertoe de deelnemers vrij te stellen van lesopdracht en andere opdrachten op de infodag over Comenius- en Grundtvigbeurzen, tijdens de 2 voorbereidingsdagen, de residentiële stage (d.w.z. 14 dagen) en de 7 / 8 opvolgingsdagen na de stage;
- bevorderen de disseminatie van het programma door de opgeleide leraren;
- verbinden zich ertoe de deelnemers vrij te stellen van lesopdracht en andere opdrachten op de studiedag van de Belgische Vereniging Leraren Frans - Vlaamse Gemeenschap (BVLf-vzw)
- verbinden zich ertoe de regelgeving i.v.m. het copyright, de kwaliteitseisen en de administratieve opvolging na te leven, zoals vermeld onder het punt 9.9

9.4 De universiteiten

Elk van de deelnemende universiteiten verbindt zich ertoe een financiële bijdrage te leveren tot het project van € 600 voor de totale duur van het project, hetzij een jaarlijkse bijdrage van € 200.

Elk van de deelnemende universiteiten :

- verzorgt de logistieke en materiële organisatie van voorbereiding- of opvolgdagen in Vlaanderen (minstens één per jaar in de periode van januari 2014 tot december 2016) met inbegrip van de kosten verbonden aan de ontvangst van de deelnemers, documentatie en mogelijke supplementen voor restauratiekosten;
- organiseert minstens één studiedag disseminatie in de periode van 2014 tot 2016.

9.5 De Alliance française Bruxelles-Europe en de Alliance française Oost-Vlaanderen

- leveren een gezamenlijke bijdrage van € 600 voor de totale duur van het project, hetzij een jaarlijkse bijdrage van € 200. Deze beide Alliance française verzorgen de logistieke en materiële organisatie van voorbereiding- of opvolgdagen in Vlaanderen (minstens één per jaar in de periode van september 2014 tot december 2016).

9.6 Het CAVILAM – Alliance française

- is verantwoordelijk voor de implementatie van de vastgelegde didactische inhoud in de stage (2014 of 2015) alsook voor de organisatie ervan in overleg met de Vlaamse coördinatoren;
- werkt een programma uit ter voorbereiding van de stage (aanbevolen literatuur, cursusmateriaal) in samenwerking met de Vlaamse coördinatoren;
- verbindt zich ertoe de opleiding via het Frans Nationaal Agentschap voor de Implementatie van het Europees programma "Een leven lang leren" te publiceren in de COMENIUS-GRUNDTVIG-catalogus en om de regelgeving met betrekking tot de publicatie in de COMENIUS-GRUNDTVIG-catalogus na te leven. Deze regels werden gepubliceerd in de « Lignes directrices pour la présentation d'offres d'activités de formation continue destinée au personnel éducatif de l'éducation des adultes » (<http://www.europe-education-formation.fr>);
- verbindt zich ertoe de opleiding open te stellen voor leraren Frans tweede of vreemde taal uit andere (Europese) landen die onderwijs Frans verschaffen aan volwassenen of leerlingen van het so op niveau A1-B1 van het ERK;
- verbindt zich ertoe de opleiding te publiceren in zijn catalogus zodat leraren Secundair Onderwijs een Comeniusbeurs kunnen aanvragen om deze opleiding te volgen.

9.7 De onderwijskoepels

engageren zich om

- actief deel te nemen aan het rekruteren van kandidaten deelnemers;
- de organisatie van de disseminatiesessies in hun scholen te bevorderen. De onkosten verbonden aan de organisatie van die disseminatiesessies kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden door de inschrijvingsgelden die de deelnemers (de doelgroep van de disseminatiesessies) betalen;
- de documenten met betrekking tot FORMACOM Plus te publiceren via hun informatiekkanalen.

Daarnaast verbindt POV zich ertoe een financiële bijdrage te leveren tot het project van 600 euro voor de totale duur van het project.

9.8 De BVLFF

verbindt zich ertoe

- het financieel beheer en de boekhouding te verzorgen;
- de verzekering persoonlijke risico's op zich te nemen
 - van de deelnemers als aanvulling van de schoolverzekering;
 - van de Belgische nascholers, coördinatoren en Belgische leden van het dagelijks bestuur voor alle activiteiten aan FORMACOM gerelateerd;
- de documenten met betrekking tot FORMACOM te publiceren via haar informatiekkanalen,

- FORMACOM-nascholers te laten tussenkomen op haar vormings- en studiedagen,

De kosten verbonden aan financieel beheer, boekhouding verzekeringen persoonlijke risico's zullen in het budget opgenomen worden.

9.9 De deelnemers en de partners

Verbinden zich ertoe de volgende regelgeving na te leven:

- De disseminaties, georganiseerd en/of gegeven door de partners en deelnemers (inclusief de scholen en scholengemeenschappen) in het kader van het FORMACOM Plus-project moeten de naam FORMACOM dragen tot december 2017. De naam FORMACOM moet op alle uitnodigingen staan en ook op de documenten die verspreid worden tijdens de disseminatiesessie.
- Wanneer een deelnemer of partner (inclusief de scholen en scholengemeenschappen) een nascholing wenst te organiseren of te geven (tot en met december 2017) of in het kader van FORMACOM Plus wil publiceren, moet hij de algemene coördinatoren ervan verwittigen. Deze zullen hun toestemming geven op voorwaarde dat de nascholing of publicatie voldoet aan de kwaliteitseisen van het FORMACOM-label waarvan de criteria zullen worden gedefinieerd door het team deskundigen.
- De deelnemers brengen de coördinatieploeg op de hoogte van al hun disseminatieacties (plaats, datum, doelgroep, doelstellingen, onderwerp, duur, frequentie, aantal deelnemers) en verbinden zich ertoe per e-mail het intern of extern disseminatieformulier op te sturen naar de coördinatoren binnen de maand die volgt op de disseminatiesessie.
- Elke partner verbindt zich ertoe om in de loop van het project, en per e-mail, een lijst op te sturen met de georganiseerde en gegeven disseminatieacties.
- De deelnemers verbinden zich ertoe deel te nemen aan de studiedag van de Belgische Vereniging Leraren Frans - Vlaamse Gemeenschap (BVLf-vzw)
- De deelnemers verbinden zich ertoe de regelgeving i.v.m. het copyright, de kwaliteitseisen en de administratieve opvolging na te leven.

9.10 Financiële opvolging

Gedurende de loop van het project zorgt het coördinatieteam voor de financiële opvolging en bezorgt de partners twee keer per jaar een financieel overzicht.

Eind september 2015 kunnen, na overleg met de partners, de bijdragen van het Departement en van de Franse ambassade aangepast worden naar beneden in functie van de toegekende Comenius- en Grundtvigbeurzen en functie van de beschikbare kredieten.

10 De ondertekenaars

Voor de Franse Ambassade in België

De heer Jean-Pierre JARJANETTE,
Conseiller de coopération et d'action culturelle

**Voor het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Overheid –
Dienst beleid en onderwijspersoneel**

Mevrouw Hilde LESAGE,
Afdelingshoofd

**Voor het Cavilam (Centre d'Approches vivantes des Langues et des Médias)
Alliance française**

De heer Michel BOIRON,
Directeur général

Voor GO! Onderwijs van Vlaamse Gemeenschap

Mevrouw Raymonda VERDYCK,
Afgevaardigd Bestuurder

**Voor het OVSG, Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de
Vlaamse Gemeenschap**

De heer Patriek DELBAERE,
Algemeen Directeur

Voor het POV, Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

De heer Patrick WEYN,
Directeur Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Voor het VOO, Vlaams Onderwijs Overleg Platform

Mevrouw Nancy BAL,
Voorzitter

Voor het VSKO, Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs

Mevrouw Mieke VAN HECKE
Directeur Generaal

Voor de KU Leuven, Universiteit Leuven

Prof. Dr. Ilse MAGNUS,
Specifieke Lerarenopleiding Frans (SLO Frans)

Voor de UGent, Universiteit Gent
Prof. Dr. Pascale HADERMANN,
Verantwoordelijke voor het vakgebied Didactiek van het Frans

Voor de UA, Universiteit Antwerpen
Prof. Dr. Mathea SIMONS,
Specifieke Lerarenopleiding Frans (SLO Frans)

Voor de VUB, Vrije Universiteit Brussel
Prof. Dr. Michel PIERRARD,
Kerngroepvoorzitter Talen

Voor de Alliance Française Bruxelles-Europe en voor de Alliance française Oost-Vlaanderen
Monsieur Thierry LAGNAU,
Directeur de l'Alliance française Bruxelles-Europe
Délégué Général de l'Alliance française en Belgique

Voor de BVLFF – Belgische Vereniging Leraren Frans – Vlaamse Gemeenschap
De heer Raymond GEVAERT,
Voorzitter

Bijlagen

Bijlage 2

Afkortingen

aso	Algemeen Secundair Onderwijs
bsc	Beroeps Secundair Onderwijs
BVLF	Belgische Vereniging Leraren Frans – Vlaamse Gemeenschap - vzw
ERK	Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen
FORMACOM	Opleiding en communicatie (Formation-communication)
GO!	Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
kso	Kunst Secundair Onderwijs
POV	Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
OVSG	Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
tso	Technisch Secundair Onderwijs
vo	Volwassenenonderwijs
VSKO	Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs